

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 ได้ให้หลักการ และกรอบแนวคิดแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อคนไทยพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาจะต้องยึดหลักว่า “ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การจัดการเรียนการสอน ให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ จัดให้มีการประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ครูจะต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันเหมาะสมกับผู้เรียน

การที่จะบรรลุความสำเร็จตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว จำเป็นต้องมีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีความพร้อมในการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องและจริงจัง สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่สถานศึกษาจะต้องทำให้ครูมีคุณภาพและมาตรฐานคือการเตรียมความพร้อมและพัฒนาครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง โดยมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและเป็นระบบ (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ, 2541)

แนวทางการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและมาตรฐานบนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงบริบทของการศึกษา (Changing contexts of education) ถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการรอบรู้บริบทของการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก จะทำให้เข้าใจว่าทำไมเราจะต้องปฏิรูปการศึกษาและจะมุ่งไปทิศทางใดในภาพกว้างการปฏิรูปการศึกษานั้นมีประเด็นสาระสำคัญที่ครูควรรู้และตระหนักในบริบททางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ จากการทำทุกอย่างเพื่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ มาเป็นเครื่องมือยึดเหนี่ยวสังคมเข้าด้วยกัน และการพัฒนาที่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ อาชีพและความต้องการตลาดแรงงาน การพัฒนาของภาคบริการ ทำให้ทักษะอาชีพมาเป็นเรื่องรองของเรื่องคุณภาพคนและการประสาน

ความร่วมมือแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาเยาวชนให้เติบโตไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม เกิดประโยชน์ ต่อชุมชนสังคมและประเทศชาติ (พลศักดิ์ โพธิ์ศรีทอง, 2544)

ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาในฐานะการศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาคนเพื่อการพัฒนาประเทศ จะต้องทำการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้สู่สังคมและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้โดยเน้นการปฏิรูปครู กล่าวคือให้ครูเปลี่ยนแปลงวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to learn) ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งสู่คุณภาพคน ให้การพัฒนาคนเพื่อการพัฒนาชาติที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2554)

จากการศึกษาและประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ โดยการส่งเสริมให้ครูจัดทำผลงานทางวิชาการของ ทองพุด บุญอึ้ง พบว่ามีครูประสบความสำเร็จน้อยมากและจากบทความเรื่องสู่ความเป็นมืออาชีพ กล่าวว่าครูจำนวนมากจะมีปัญหาเหมือนกันในการทำผลงานทางวิชาการคือ ครูยังขาดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ ขาดความรู้และทักษะในการจัดทำผลงานทางวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพครูอยู่มาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูสู่คุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพครู โดยส่งเสริมให้ครูสามารถจัดทำผลงานทางวิชาการ ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเร็วที่สุด (ทองพุด บุญอึ้ง, 2544)

จุดเน้นประการหนึ่งของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือมุ่งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ เพราะคุณครูมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของผู้เรียนอย่างมาก การปรับปรุงตัวครูโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมภายในบ้านจะช่วยให้ผลการเรียนของเด็กดีขึ้น โดยเฉพาะการปรับปรุงตัวครูถือว่าสำคัญที่สุด (สุธรรม จันทน์หอม, 2544) ความสามารถของครูเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำนายหรือคาดหวังคุณภาพของผู้เรียนได้โดยตรง การพัฒนาครูให้มีคุณภาพสูง ย่อมเกิดผลคืออย่างยิ่ง ครูที่มีคุณภาพสูงย่อมชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนลงมือทำ อันนำไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริงได้ แต่ถ้าครูมีความสามารถต่ำ ก็เป็นเพียงการบอกความรู้ให้นักเรียนให้เกิดแค่ความรู้ความจำ มีนิสัยในการท่องจำ คอยฟังแต่คำบอกของครู ตัดสินใจเองไม่เป็น นำไปสู่คุณภาพประชากรที่ไม่เป็นผู้ผลิตผลงาน (โกวิท ประมวลพฤษย์, 2542)

การพัฒนาครูหรือการปรับปรุงตัวครูเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ทำอย่างไรให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องอย่างมีคุณภาพตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้เป็นหลักการที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูหรือทิศทางการปฏิบัติงานของครูสู่คุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู โดยการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความเชื่อพื้นฐานแนวคิดเชิงปรัชญาที่ว่า “ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้

และพัฒนาตนเองได้” ครูต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ด้วยการจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจ โดยมุ่งหวังให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถในการจัดการที่เหมาะสมกับวัย

รูปธรรมในระดับการปฏิบัติจะต้องเริ่มที่ตัวครู ครูจะต้องทำการปฏิรูปกระบวนการสอนของตนให้สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยทำให้ “ตัวครูเองเปลี่ยนแปลงวิธีสอน ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม” เพื่อปฏิรูปวัฒนธรรมการเรียนรู้ ที่เริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อผู้เรียน จากเดิมที่ไม่ให้ความสำคัญมาเป็นการมองผู้เรียนว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ในกระบวนการเรียนรู้ เป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรี มีสิทธิหน้าที่ มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เพราะเขามีสมอง มีความคิดเป็นของตนเอง มีธรรมชาติของการอยากรู้อยากเห็น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และต้องการมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543)

จากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา ในช่วงระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงจากการยึดครูผู้สอนเป็นหลักมาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการสอนที่เน้นการท่องจำเนื้อหา ให้ทำการบ้านมากๆ แล้วทดสอบให้คะแนน มาสู่กระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยผู้เรียนจะเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนสนใจ และมีส่วนร่วมมากขึ้น สำหรับครูที่มีความตระหนักและพยายามเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางการสอนแบบใหม่จะเกิดผลกระทบจากแนวความคิดก่อนเก่าค่อนข้างมาก และเป็นที่น่ายินดีที่พบว่ามีครูบางส่วน อยากจะเปลี่ยนแปลงวิธีสอนของตนเองแม้ว่าจะยังสอนแบบเดิมๆอยู่ก็ตาม ซึ่งหมายความว่าครูเหล่านี้ได้สอนมานานจนชินในความชำนาญการสอนแบบเดิมอยู่มาก มีความเข้าใจในความมุ่งหวังตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา แต่ยังไม่พบวิธีที่จะเริ่มต้นที่ดีได้อย่างไร เมื่อเทียบกับการสอนแบบเก่าที่ชำนาญหรือเชี่ยวชาญมากกว่า หรือจะจัดกิจกรรมอย่างไรดีที่จะสอนให้มีความรู้มากๆ ในมุมมองตามมาตรฐานการอิงเนื้อหาเป็นหลักในแบบเก่า อีกทั้งไม่แน่ใจว่าการสอนแบบใหม่ จะได้ผลดีจริงตามอ้างเพียงใด ในเมื่อเกิดกระแสการต่อต้านการเรียนแบบใหม่ของผู้เรียนในช่วงการเริ่มต้นอยู่มากซึ่งผู้เรียนบอกว่าไม่ค่อยเข้าใจเนื้อหาเนื่องจากผู้เรียนไม่เคยได้รับประสบการณ์การเรียนรู้แบบสอนให้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ฝึกการคิดถามตอบ หรือการคิดค้นแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสำรวจ สอบถาม สัมภาษณ์ วิจัย การเรียนการสอนแบบใหม่ เห็นเพียงผู้เรียนมีความสุขที่ได้คุยกันเป็นกลุ่มเสร็จแล้วก็ยังไม่รู้ว่าตนได้รู้อะไรไปบ้าง ดูแล้วขัดแย้งกับวิธีการเดิมที่ผู้เรียนบอกได้ชัดแจ้งว่าได้เรียนรู้อะไรบ้างอย่างไร สาเหตุทั้งหลายรวมทั้งความเข้าใจในมุมมองที่แตกต่างเหล่านี้ เป็นความท้าทาย

ต่อผู้วิจัยที่จะหาวิธีการที่พยายามให้ผู้สอนค้นพบวิธีการที่เหมาะสมกับความถนัดของตนเอง เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูให้เกิดความรอบรู้ เข้าใจในการสร้างแก่นสารของชีวิต ที่เป็นตะกอนตกผลึกฝังแน่นอยู่ในตัวตนของผู้เรียน ซึ่งหมายถึงว่า ครูมีความตระหนักและเข้าใจว่า ผู้เรียนควรจะได้แก่นของกระบวนการคิด ทักษะและมีกระบวนการเรียนรู้ในสิ่งที่อยากรู้ เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ชีวิตของตนได้สืบไปในภายหน้า หรืออย่างน้อยลดละการยึดถือการสอบเข้าเรียนต่อ ในระดับต่าง ๆ ให้เป็นเรื่องรองของการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในโลกปัจจุบัน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผ่านมาของผู้วิจัย นอกจากนี้จากการศึกษารายงานการประเมินคุณภาพ ภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา ของสำนักงานรับรองมาตรฐาน ประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ครั้งที่ 2 ในส่วนผลการประเมินด้านครูผู้สอนในมาตรฐานที่ 10 ด้านครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น (แผนกลยุทธ์โรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา โรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ปีการศึกษา 2553-2555) เป็นเพราะว่าครูโรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษายังไม่สามารถจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน จากแนวความคิดหลักของการพัฒนาครูใน เบื้องต้นมีความเชื่อว่า ทุกคนจะมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาครู โดยเน้นรูปแบบของการร่วมด้วยช่วยกันของกลุ่มกัลยาณมิตร โดยหวังว่าจะเกิดการร่วมพัฒนา ของกลุ่มครู บังเกิดความสำเร็จได้ในเบื้องต้นเสียก่อนซึ่งจะเกิดผลดีทั้งในด้านความร่วมมือพัฒนา ตนและพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนโดยรวม ดังนั้นผู้วิจัยจึงตัดสินใจนำกรอบแนวคิดและ รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในการพัฒนาครู ด้วยความหวังว่าครูจะสามารถมีส่วนร่วม ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไปสู่ความสำเร็จได้ ในระดับหนึ่ง คาดหวังว่าผลพวง ของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป พร้อมทั้งผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนแห่งนี้ และเป็นคณะทำงานรับผิดชอบงานวิชาการ ของโรงเรียน ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะพัฒนาครูผู้สอนในเรื่องดังกล่าว จึงมีความมุ่งหวังและตั้งใจจริงที่จะพัฒนาครูในโรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดทักษะในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้ครูนำความรู้ความเข้าใจและทักษะในเรื่องดังกล่าว ไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางของการปฏิรูป การศึกษาที่เน้นให้ครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันจะส่งผลดีต่อการจัดการเรียนการสอน ของครูให้เป็นไปอย่างมีระบบ เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของโรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 สำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของจอห์นสัน, จอห์นสัน และ โฮลูเบค (Johnson Johnson and Holubec, 1994, 113-114; อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2545, 200-201) คือ การจัดการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลัก 5 ประการ ดังนี้

- 1.1 การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive interdependence)
- 1.2 การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face-to-face primitive interaction)
- 1.3 ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual accountability)
- 1.4 การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (interpersonal and small - group skills)
- 1.5 การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group processing)

2. กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในครั้งนี้ ใช้กลยุทธ์ 3 กลยุทธ์ได้แก่

- 2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ
- 2.2 การศึกษาเอกสารการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 2.3 การนิเทศการสอน

3. วิธีการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็กแท็กการ์ด (Kemmis and Mc Taggart, 1998, 11-15) ดำเนินการเป็น 2 วงรอบ (Spiral) ซึ่งแต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection)

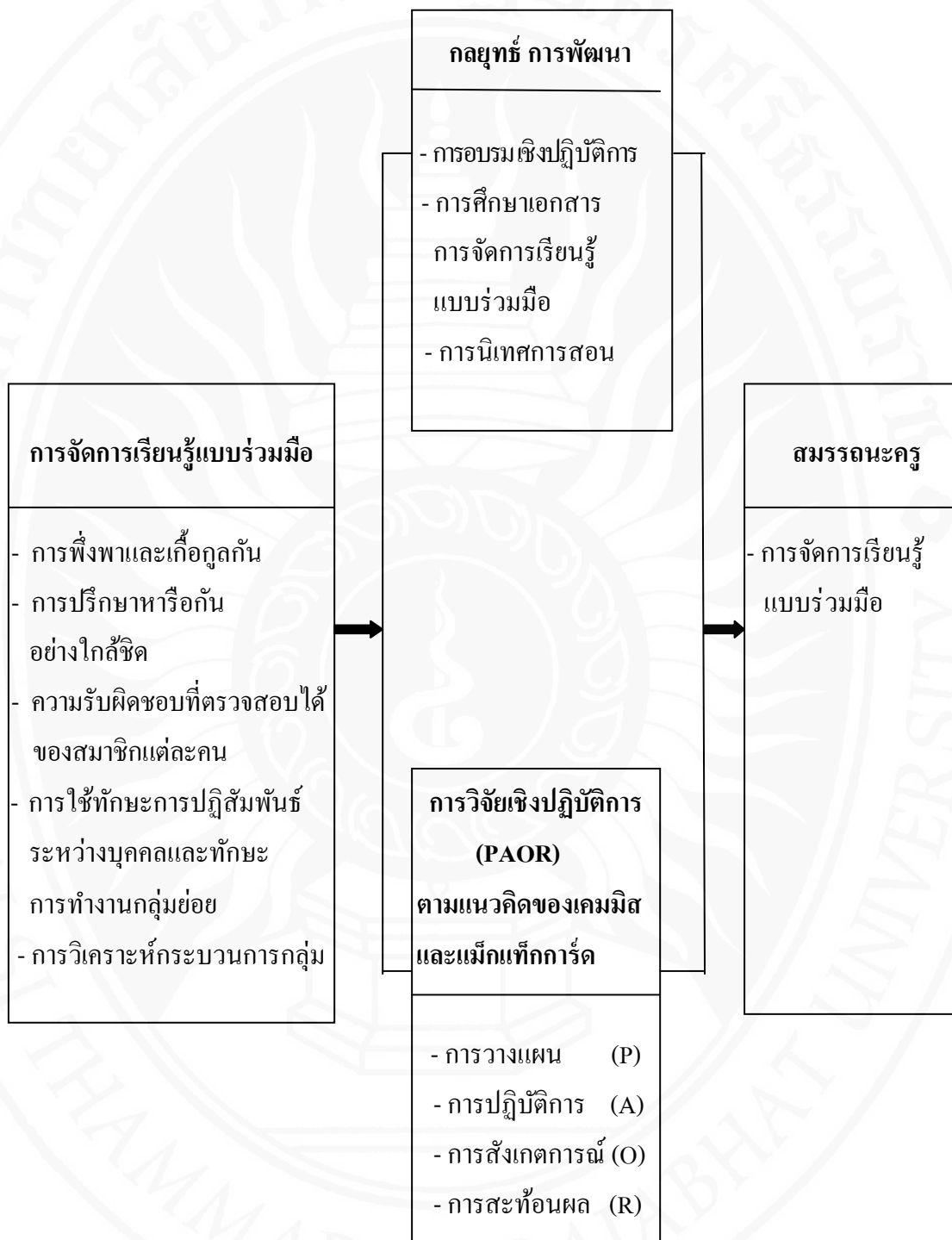
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เริ่มการศึกษาค้นคว้าวันที่ 1 กันยายน 2553 ถึง วันที่ 1 มีนาคม 2554 โดยดำเนินการเป็น 2 วงรอบ

วงรอบที่ 1 เริ่มวันที่ 1 กันยายน 2553 ถึง วันที่ 30 พฤศจิกายน 2553

วงรอบที่ 2 เริ่มวันที่ 1 มกราคม 2554 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2554

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 6 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

ผู้ศึกษาค้นคว้า 1 คน ครูผู้สอนภาษาไทยชั้น ม.1 จำนวน 1 คน ครูผู้สอนสังคมศึกษาชั้น ม.2 จำนวน 1 คน ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้น ม.3 จำนวน 1 คน ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ชั้น ม.4 จำนวน 1 คน และครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้น ม.5 จำนวน 1 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คนซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

ครูผู้สอนภาษาไทยชั้น ม.1 จำนวน 1 คน ครูผู้สอนสังคมศึกษา ชั้น ม.2 จำนวน 1 คน ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้น ม.3 จำนวน 1 คน ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ชั้น ม.4 จำนวน 1 คน และครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้น ม.5 จำนวน 1 คน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 62 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) ประกอบด้วย

ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระวิชาภาษาต่างประเทศ ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน ครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน ครูผู้สอนรายวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คน ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน ครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของจอห์นสัน, จอห์นสัน และ โฮลูเบค (Johnson Johnson and Holubec, 1994, 113-114; อ้างถึงในทีศนา เขมมณี, 2545, 200 - 201) คือ การจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลัก 5 ประการ ดังนี้

2.1 การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive interdependence)

2.2 การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face-to-face primitive interaction)

2.3 ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual accountability)

2.4 การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (interpersonal and small - group skills)

2.5 การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group processing)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การพัฒนาสมรรถนะครู** หมายถึง การดำเนินงานพัฒนาให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือการตามกรอบแนวคิดการศึกษาค้นคว้า โดยการเขียนแผนจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและนำแผนจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไปปฏิบัติการสอนได้

2. **การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ** หมายถึง การจัดการเรียน โดยร่วมมือกันเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม ได้ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน ฝึกการพูดการฟังและการอภิปราย เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดหลัก 5 ประการ ตามองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ 1) การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน 2) การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด 3) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน 4) การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย และ 5) การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม

3. **อบรมเชิงปฏิบัติการ** หมายถึง การมารวมกันเพื่อปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันตลอดทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยมุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติหรือลงมือปฏิบัติของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ

4. **นิเทศการสอน** หมายถึง การช่วยเหลือแนะนำ ประชุม สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้บุคลากรกลุ่มเป้าหมายสามารถจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือได้

5. **การวิจัยเชิงปฏิบัติการ** หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้า และการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบแบบแผนที่ชัดเจน โดยกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ให้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

6. **โรงเรียน** หมายถึง โรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา ที่ตั้ง เลขที่ 155 หมู่ที่ 3 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ
2. เป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ของครูในแบบอื่นๆ
3. โรงเรียนมีการพัฒนางานทางด้านวิชาการและมีบรรยากาศของการเรียนรู้ร่วมกันอย่างหลากหลายมากขึ้น